

Stad Gods

Inspiratie van de Augustinessen van Sint-Monica



'Zuster maan en sterren'

de kosmos als groots

Uitgever:

Zusters Augustinessen van Sint-Monica
Klooster Casella
Postadres: Waterstraat 2
3511 BW Utrecht
Telefoon klooster Utrecht 030 - 2332541
E-mail administratie:
maandblad@zustersaugustinessen.nl
www.zustersaugustinessen.nl
www.casella.nl

Voor de privacyverklaring van de zusters augustinessen verwijzen we u naar:
www.zustersaugustinessen.nl/privacyverklaring

Doel: Met Stad Gods willen wij mensen betrekken bij wat ons inspireert. Stad Gods wordt gelezen door mensen die ons een warm hart toedragen en/of belangstelling hebben voor de augustijnse spiritualiteit. Via Stad Gods zijn en blijven zij verbonden met ons en het gedachtegoed van onze gemeenschap.

Hoofd- en eindredactie:

Hoofdredactie: Marie Madeleine Maas
Eindredactie p.1-19 en p.22-24
Emma Overeem-van der Sloot
Eindredactie p. 20-21 Lieke Weima

Ontwerp en beeldredactie:

Tegenwind grafisch ontwerp bureau, Roelant Meijer

Opmaak en druk: De Toekomst Hilversum

Redactiesecretariaat: Evelien Ouwehand

Redactie: Rachelle van Andel, Erik Borgman, Anne Nij Bijvank, Nikki Mousset, Suraya Somers, Lieke Weima

Aan dit nummer werkten mee: Anja den Bok, Marianne Groen, Marie Hansen-Couturier, Jaap Meeuwse, Roelant Meijer, Ingrid van Neer-Bruggink, Mariella Oberndorff, Martin Snaterse, Helene Timmers, Sandra van der Zon

Beeld: Rachelle van Andel (p.20), Anja den Bok (p.13,24), Leonie van Bruggen (p.22), Angel DiBilio (Shutterstock) (cover), Vincent van Gogh (p.2), Marianne Groen (p.15), Roelant Meijer (p.6,10,11,16,23), Nazrina Rodjan (p.9), Dick Vos (p.14), Milou de With (p.15)

Vriend worden en dit blad ontvangen?

Stad Gods verschijnt vijf maal per jaar, in een oplage van 6.000 per editie.

Vrienden van de zusters augustinessen die ondersteunen met minimaal €10,00 per jaar, ontvangen Stad Gods automatisch. Als u dit blad ook wilt gaan lezen, maak genoemd bedrag dan over op NL76 INGB 0003 8244 29 ten name van Administratie tijdschrift Stad Gods Utrecht, onder vermelding van 'Nieuwe lezer', straat + huisnummer, postcode en plaats.



De nachtelijke hemel boven Saint-Rémy-de-Provence
in de zomer (uitsnede) - Vincent van Gogh

Jaarthema: Zonnelied

‘Zuster maan en sterren’

de kosmos als groots

*Wees geprezen, mijn Heer,
door Zuster maan en de sterren.
Aan de hemel hebt Gij ze gevormd,
helder en kostbaar en mooi.
- Franciscus van Assisi, ‘Zonnelied’*

Hoe nietig en klein kun je je voelen als je naar de sterren kijkt... En hoe weinig weten we er eigenlijk vanaf. Zelfs met al onze wetenschappelijke kennis hebben we de schepping niet in onze eigen hand. We kunnen wel denken dat we veel weten en kunnen, maar ten diepste blijft het een mysterie.

Bij het beeld:

Voorzijde: Volle maan komt op in de Mojave woestijn
Foto: Angel DiBilio (Shutterstock)

Kloosterpost

Samengesteld door zr. Marie Madeleine Maas en zr. Anne Nij Bijvank



Dat belooft wat!

Mijn naam is Gerben Zweers en ik ben van het bouwjaar 1969. Sinds januari woon ik aan de Jacobskerkhof in Utrecht, samen met twee medebroeders en met de drie augustinessen van Casella. Ik ben augustijn en al sinds 1999 actief als priester in het parochiepastoraat. Daarnaast ben ik lang actief geweest in het tiener- en jongerenpastoraat. Bovendien heb ik een paar boekjes geschreven over de spiritualiteit van Augustinus in het dagelijks leven. De afgelopen Coronacrisis heeft mij ook uitgedaagd om actiever te zijn op YouTube. Onze nieuwe gemeenschap moet nog bespreken op welke manier wij met elkaar een religieus leven kunnen leiden. Ik zal als priester kunnen assisteren en ik kijk ook goed om me heen wat er allemaal gebeurt in de stad Utrecht en binnen de Augustijnenorde. Ik wil me richten op de studie van Augustinus en op het geven van geestelijke begeleiding. Ik ben er van overtuigd dat we als kleine religieuze gemeenschap van betekenis kunnen zijn in de stad. Wat mij betreft komen er tussen nu en vijf jaar twee nieuwe augustijnen bij! (MM)



Studenten in het klooster

Na heel veel denken, overleggen en twijfels wegwerken is het zover: in ons klooster in de Waterstraat wonen sinds 1 januari drie studenten die aan de Universiteit een studie volgen op medisch terrein. Al een jaar geleden zijn we, samen met SSH Utrecht, begonnen met de voorbereiding en de gesprekken. We zijn op bezoek geweest bij Humanitas in Deventer. Daar fungeren studenten al vijftien jaar als 'goede buur' voor de bewoners van het zorgcentrum. Er lopen hier nu drie stralende jonge meiden rond en wij mogen met grote regelmaat profiteren van hun medische kennis. Maar ook ontvangen we hulp op allerlei andere fronten; de receptie, zorg voor de refter, hulp bij computer en telefoon, de administratie van Stad Gods enzovoorts. We genieten van elkaar; wij van het jonge volk in huis, zij van de woonruimte en 12 oma's! En wat zeggen zij zelf? Zie: 'Wonen in een klooster!' (ANB)



Wonen in een klooster

We wonen nu ongeveer een maand in het klooster en het bevalt dusdanig goed, dat we hier voorlopig niet meer weg willen. Vanaf de Waterstraat zijn we in een mum van tijd bij het UMC om onze colleges te volgen. Verder is het erg leuk dat we er nu een stel geweldige oma's bij hebben, die altijd in zijn voor een praatje en het geven van wijze levensadviezen. Ieder weekend gaan we naar huis met nieuwe verhalen over de gebeurtenissen in het klooster. We zouden er een compleet boekwerk mee kunnen vullen! Ook is het erg gezellig om met z'n drieën samen te wonen. We koken om de beurt, eten samen en we zijn regelmatig te vinden in de gemeenschappelijke ruimte, waar we studeren of ontspannen. Wanneer u een bezoekje brengt aan het klooster, zijn we te herkennen aan onze badslippers. We zien uit naar een gezellige tijd met de zusters en elkaar! Groetjes, Mattanja, Emma en Rosanne (ANB)

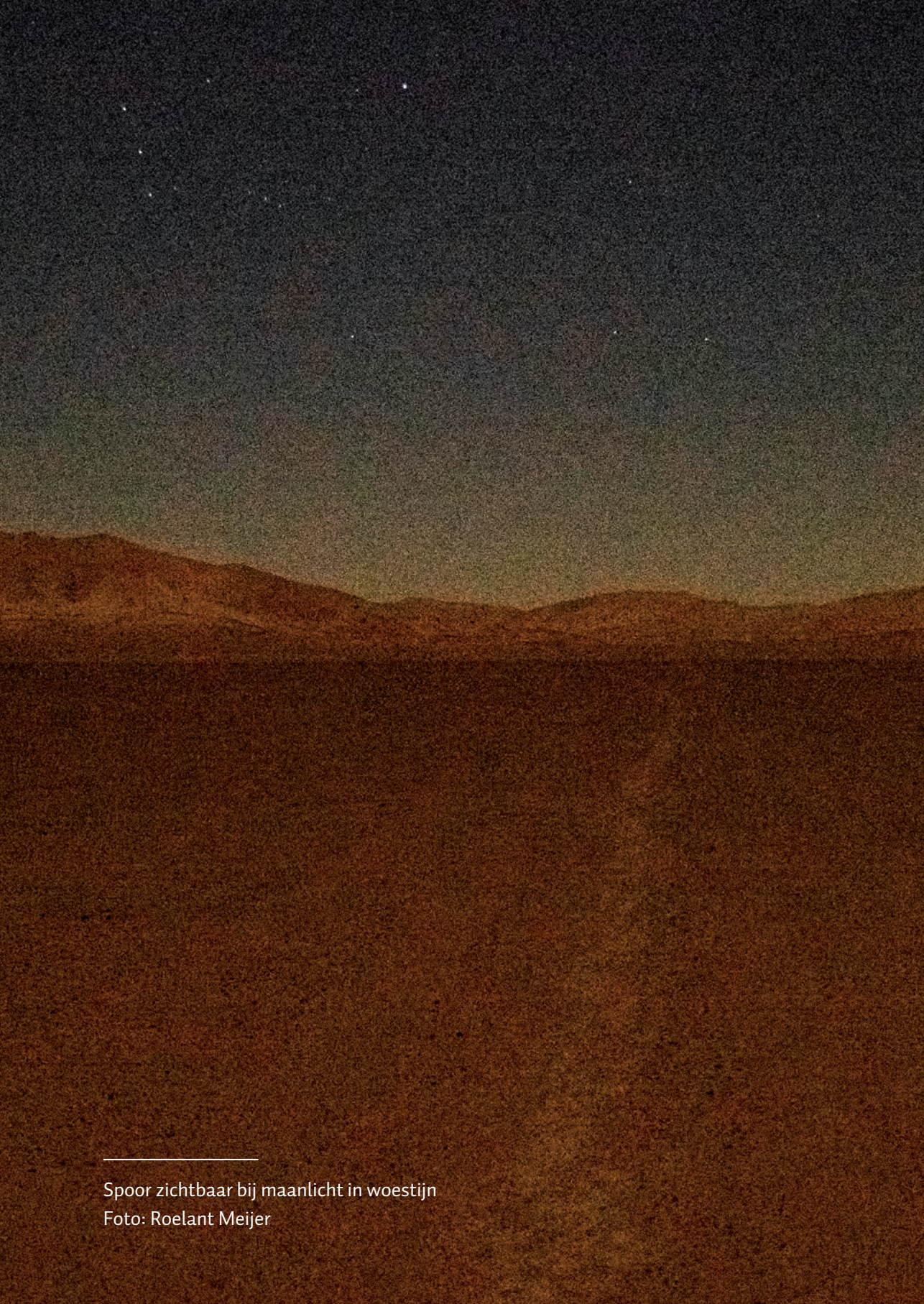
In memoriam



Caecilia van Winkel

Rotterdam 22 november 1921
Bosch en Duin 22 januari 2024

Zuster Caecilia, was een markant persoon! Ciel, zoals wij haar noemden, was er trots op een Rotterdamse te zijn. Ze werd daar geboren als vijfde in een gezin van negen. Ze was al vroeg zelfredzaam en had veel fantasie en humor. Na veel jaren als leken-assistente geholpen te hebben bij onze zusters, sloot ze zich in 1953 aan bij onze gemeenschap. Ze beleefde plezier aan de taken die ze deed. Hulp bij gezinnen, huisbezoeken in Utrecht. Later in Maastricht gaf ze godsdienstonderwijs aan kinderen in het speciaal onderwijs en verrichtte ze veel andere activiteiten. Ze was ook heel handig en inventief en wist altijd wel een oplossing voor praktische problemen. Ciel genoot ook van de vakanties die we in Noordwijk doorbrachten. Al ruim in de 80 ging ze met een tas onder de ene arm en een stoel onder de andere arm naar het strand. Ze genoot dan van lezen en van de mensen. De laatste jaren ging het wat moeizamer, ook haar doofheid was een belemmering. De laatste maanden is zij liefdevol verzorgd in zorgcentrum De Wijngaard. We hebben tot het laatst toe mogen genieten van haar humor en woordspelingen. Ze genoot ook van de aandacht van haar neven en nichten, vooral toen haar broers en zussen al overleden waren. Op haar 96e verjaardag heeft ze nog een vliegtochtje gemaakt in een sportvliegtuig met haar neef! Ze was in de zevende hemel! Ciel we denken met dankbaarheid aan jou terug en hopen en bidden dat je ook nu weer in de zevende hemel bent.



Als ik maan en sterren zie, door U aangebracht, wat is dan de mens

Erik Borgman

Jaren geleden hield ik een lezing, bedoeld als theologisch antwoord op een verhaal over de kosmos van de sterrenkundige Vincent Icke. Icke liet een video zien die begon met het beeld van een grasveldje. Het beeld zoomde steeds verder uit. Aan het slot was onze aarde niet meer dan een onbetekenend zandkorreltje in een eindeloze ruimte. De boodschap was dat alles wat op dat veldje werd gedacht en gezegd in het niet viel in de eindeloosheid van het uitdijende heelal. Icke meende dat hij hiermee alle religies naar de prullenbak had verwezen. Maar Ickes verbeelding van het heelal op de video was ook op zo'n veldje gemaakt, stelde ik. De video suggereerde dat er vanuit een afstand van lichtjaren naar ons werd gekeken, maar wij beschikken niet echt over beelden vanuit dat perspectief.

Paradijs

Religie en wetenschap zitten daarmee in hetzelfde schuitje. Wij weten dat er heel andere perspectieven zijn dan de onze op de aarde, op ons leven, op wie wij denken te zijn. Wij kunnen ons niet voorstellen hoe God de aarde ziet, maar weten evenmin hoe wij worden ervaren door de vlieg die wij weggagen. Als kind stelde ik mij eens voor dat het reekalfje dat ik

*We weten niet hoe wij
ervaren worden door de
vlieg die wij weggagen*

tijdens de vakantie in het bos had zien wegschieten, aan zijn moeder vertelde dat hij een mensje had gezien, zoals ik mijn moeder over een reetje vertelde. Maar we kennen alleen ons eigen perspectief van binnenuit.

Dit laatste kan aanleiding zijn om te denken dat ons perspectief het enige is. We kunnen echter ook gaan inzien in wat voor wereld wij mogen leven. Al die verschillende manieren van kijken en luisteren, van leven. Al die relaties en verbanden. Het is er allemaal zomaar en ik mag er deel van zijn en er mijn voordeel mee doen. Geen wonder dat aan het begin van de Bijbel de hemel en de aarde als paradijs worden voorgesteld. Alles is met alles verbonden, alles grijpt in elkaar. In en dankzij die onoverzienbare complexiteit bestaat alles, besta ik.

Alles lijkt gericht op harmonie, op rekening houden met al het andere en op het omringen van zorg voor dat andere.

Als goden

Toch gebeurt dit niet consequent. De Bijbel suggereert dat het paradijs is verstoord omdat de mensen niet steeds zorgvuldig en eerbiedig wilden zijn. In plaats daarvan wilden zij vooral weten waar zij aan toe waren. Zij wilden 'kennis van goed en kwaad'. Zoals de uitdrukking is: dan zouden zij vrij zijn als God zelf (Genesis 3,5). Zij zouden hun eigen plan kunnen trekken en doen wat vanuit hun perspectief goed was. Zij vergaten dat als God dit had gewild, God helemaal geen mensen en dieren, planten en dingen geschapen zou hebben. Gods zorgzame liefde brengt schepselen voort om liefdevol zorg voor te dragen, opdat zij op hun beurt liefdevol voor elkaar zorgdragen.

Onverwachts kan de grootsheid van het heelal ons treffen, en het contrast met onze eigen beperktheid. 'Als ik de hemelkoepel zie, door uw vingers gevormd', dicht de Psalmist, 'als ik maan en sterren zie, door U daar aangebracht: wat is de mens, dat U aan hem denkt, en het mensenkind, dat U voor hem zorgt?' (Psalm 8,4-5). Even licht de wereld als

Wij zouden als goden kunnen zijn

het ware op vanuit Gods perspectief. Alles aan onze voeten neergelegd, als een oneindig kostbaar geschenk en tegelijkertijd een haast ondraaglijk grote verantwoordelijkheid. Wij zouden als goden kunnen zijn, is de suggestie. En inderdaad! Zoals God plezier heeft in zijn schepping en er op de zevende dag in alle rust van geniet (vgl. Genesis 2,1-3), zo is dat ook ons gegund. En zoals Gods goedheid als regen alles doet groeien en bloeien (Jesaja 55,10), zo wordt ook van ons koesterende zorgvuldigheid en eerbied gevraagd. Precies dat dus waar Adam en Eva geprobeerd hadden onderuit te komen. Een nieuwe kans dus, steeds weer en ondanks alles.

Erik Borgman is lekenDominicaan en hoogleraar theologie. Hij is sinds 1999 vaste medewerker van Stad Gods.

Augustinus

“Waarom moest God zoveel schadelijke dieren maken die de mens best kan missen?” Wanneer je dat zegt, begrijp je niet hoe mooi alles is. Alles gebruikt de Schepper voor het bestuur van het heelal, waarover Hij heerst met soeverein gezag.

Stel, er komt een leek de werkplaats van een vakman binnen. Hij ziet daar allerlei gereedschap waarvan hij niet weet waar het voor dient. En als hij dom is, denkt hij dat die gereedschappen overbodig zijn. Als hij zich dan ook nog aan een scherp stuk ijzer verwondt, denkt hij dat daar veel schadelijke dingen rondslingeren. Maar de vakman weet waar ze voor dienen en daarom lacht hij om de dwaasheid van die man. En zonder aandacht te schenken aan die domme opmerkingen gaat hij verder met zijn werk.



Augustinus, Onze wereld in wording, p. 78-79 (Gen. 1, 24-25)
ingekort en bewerkt door Ingrid van Neer-Bruggink

Onderweg

Briefwisseling tussen
Helene en Mariella

Hoi Helene,

Als ik aan een sterrenhemel denk, dan gaat mijn herinnering terug naar een retraite in la Pierre qui Vire, een abdij in Frankrijk, ver weg van de bewoonde wereld. Er was een sterrenhemel te zien, waar je voor wakker bleef! Zo'n aanblik kan je toch alleen maar met eerbied vervullen. Op zo'n moment word je je weer bewust van iets zoveel groters dan onze kleine aarde. En dan denken we ons de maan te kunnen toe-eigenen! En we willen nog verder... Allemaal nuttig voor de wetenschap, voor de groei van de mens! Als het geld dat daarnaartoe gaat, gebruikt zou worden voor de armen, zouden we dan niet allemaal een beter leven hebben hier op deze aarde?

Sterren hebben een bepaalde aantrekkingskracht. Tegelijk dringt de vraag zich aan mij op: Welke ster wil ik volgen? Ik zoek immers ook naar bloei en ontwikkeling en wil graag iets bijdragen aan een goede wereld. Hoe geef ik dat vorm? Als je jouw ster herkent, dan kleurt het je leven. Het geeft je leven zin.

Zo vond (en vind ik nog steeds) mijn ster bij de Augustinessen. En eerlijk gezegd begint Augustinus steeds meer

Als je jouw ster herkent, dan kleurt het je leven. Het geeft je leven zin

een ster te worden waardoor ik me graag laat verlichten! 'Je laten raken', is de boodschap die door zijn woorden heen klinkt. Je door God laten raken op de eerste plaats, maar ook door je gemeenschap en de mensen waarmee je het leven hier en nu mag delen. Soms kan iemand anders een licht op je weg schijnen. En dan zijn het niet degenen die met goud en glitter voorop gaan. Het kan een glimlach van zomaar een voorbijganger zijn!

Ze zijn er; maan en sterren! In de nacht zie je ze en overdag zijn ze er op de achtergrond. Altijd! Heb jij ook de herinnering aan een bepaalde plek waar je 's nachts die onmetelijkheid van de sterrenhemel ervaren hebt?

Mariella



Mariella Oberndorff is algemeen overste van de zusters Augustinessen van Sint Monica. Ze woont in klooster Casella.

Ha Mariella,

Er zijn zo ontelbaar veel sterren! In de stad vallen ze me nooit zo op. Buiten de bewoonde gebieden, bijvoorbeeld naast mijn tentje hoog in de Pyreneeën, ervaar ik pas goed hoe onmetelijk de sterrenhemel is. Daarin voel ik me verbonden met de mensen die in de Bijbel ook al hun verwondering laten horen over de overweldigende hoeveelheid sterren. Allemaal deel van de schepping. Ik vraag me wel eens af of er om een van die sterren ook zo'n bol zweeft als die bol waarop wij wonen. Zouden we daar ooit nog achterkomen?

Hoe kwetsbaar we zijn in die ruimte en hoe klein en bijzonder ons bolletje is, beseft ik toen ik het filmpje zag waarin een Canadese astronaut in het ruimtestation Space Oddity van David Bowie zingt: 'Hier zweef ik in mijn tinnen blikje, ver boven de aarde.' Kippenvel. Bowie moest het nog van zijn fantasie hebben, maar de astronaut maakte het echt mee. Je ziet hem zweven in een kleine metalen ruimte, en achter hem zie je door een raam de aarde. Op die beelden drong tot me door hoe kwetsbaar de astronaut was in zijn blikje, door dunne wanden gescheiden van de koude, donkere ruimte. Door die beelden zag ik ook hoe kwetsbaar ons eigen blauwe bolletje is, door maar een kleine

Helene Timmers is als geassocieerd lid met Casella verbonden. Ze woont met haar partner in Utrecht.



Het is leuk om te fantaseren over bewoonbare planeten, maar het is deze planeet waar wij het mee moeten doen

dampkring gescheiden van diezelfde ruimte. Hoe bijzonder het is dat dit bestaat, dat wij bestaan.

Het is een ervaring die bezongen wordt in de Bijbel. Het is ook een ervaring die van astronauten activisten maakt. Het is wel leuk om te fantaseren over andere sterren en bewoonbare planeten, maar het is deze planeet waar wij het mee moeten doen. Dit absurde blauwe bolletje in een groot heelal. Laten we er maar zuinig op zijn!

Liefs, Helene

Een met het grotere geheel

Gastschrijver: Roelant Meijer

Ik loop graag. En ik loop het liefste in de woestijn. De woestijn is groot en wijds en door het ontbreken van variatie lijkt zij zelfs oneindig groot. Groter dan wij kunnen overzien. Tijdens het lopen in de woestijn wordt dit nog meer benadrukt: er is geen duidelijk zichtbaar doel om je op te richten. Niets dat je helpt te bepalen hoever je opgeschoten bent. En daardoor wordt zij alleen nog maar groter en ongrijpbaarder. En juist deze ongrijpbaarheid vind ik aantrekkelijk. Je bent hier in een andere dimensie; het is duidelijk dat de mens het hier niet voor het zeggen heeft. De natuur is altijd groter. Je kan niet je wil opleggen aan de woestijn. Zo dicteert de hitte het ritme van de dag, het mulle zand het tempo, en de horizon begrenst je blik. Hier is het duidelijk, je bent hier niet de baas. Je kan enkel meebewegen met de omstandigheden.

's Nachts kan je gewoon in je slaapzak zonder tent buiten slapen. Dan kan je de hele nacht onbelemmerd naar de sterrenhemel kijken. Doordat er hier geen lichtvervuiling is, valt er ook nog veel meer te ontdekken. In de winter kun je makkelijk Orion vinden, die de hele nacht bij je blijft en in een pad over de hemel beweegt, net als de zon overdag. Eerst komt

Orion laag op aan de horizon. Midden in de nacht als je wakker wordt, is Orion duidelijk boven je te zien. En uiteindelijk verdwijnt hij in de ochtend weer aan de andere kant. Karavanen maakten vroeger gebruik van dit sterrenbeeld om 's nachts zonder kompas toch koers te houden, ze oriënteerden zich op het vaste pad dat Orion langs de sterrenhemel aflegt.

Bij het zien van deze sterrenhemel wordt het nog duidelijker dat er naast een onmetelijke woestijn ook nog oneindige ruimte buiten onze wereld is, waar sterren geboren worden en ook allang weer gestorven zijn. Buiten ons eigen voorstellingsvermogen van tijd. Er zijn onzichtbare zwarte gaten en dichterbij de aarde zijn er vallende sterren; als vonken aan de hemel. Overdag zijn die vallende sterren weer te vinden in de woestijn.

*Langzaam vult het zwart de dag
Waar sterren in de kou gloeien
Twinkelend ontwaakt de nacht
En Orion de weg naar de ochtend wijst*

Fragment uit het gedicht: Afscheid, uit de bundel Zandspoor van Roelant Meijer.

In de woestijn ben je niet de baas. Je kan enkel meebewegen met de omstandigheden

Meteorieten kunnen overal op aarde terecht komen, maar doordat ze klein zijn vallen ze normaal niet op. In de woestijn valt een zwarte steen des te meer op, en kan je met een beetje geluk en een scherp oog zomaar een stukje buitenaards steen in je handen hebben. Dan komt het ongrijpbare heelal ineens een stuk dichterbij en wordt het zelfs tastbaar.

De maan en de sterren in het zonnelied horen erbij: je hebt Broeder zon overdag, en Zuster maan en sterren 's nachts. De nacht is een deel van het geheel. Net als de andere elementen als vuur en wind die daarna in het lied volgen. Alles tezamen maakt onze leefwereld en vormt één geheel. Het mooie van in de woestijn zijn is dat je je makkelijker één kan voelen met het grote geheel. Overdag voel je de hitte, zie je de horizon en hoor je de stilte. En 's nachts voel je de kou en zie je de sterren boven je bewegen. Alles is onmetelijk groot, en jij bent er een onderdeel van. Die onbegrensdeheid is als een zee van mogelijkheden; je kan daadwerkelijk gaan en staan waar je wilt. En daarnaast schept die leegte van de woestijn ruimte in je geest: vrij van alledaagse gedachten is er ineens plek voor nieuwe ideeën. Al die sterren openen de mogelijkheid dat

er ergens iets anders bestaat wat wij niet kennen of kunnen bevatten. En als dat kan, kan eigenlijk alles. En daar maken wij deel van uit.



Roelant Meijer is grafisch ontwerper en walking artist. Zijn kunst bestaat uit wandelingen die hij verbeeldt met behulp van foto's, teksten en ontwerp in kunstenaarsuitgaven. De wandeling is een metafoor voor het leven. Leegte en stilte zijn terugkerende thema's in zijn werk dat trage vragen aankaart. Tevens is Roelant geassocieerd lid van Casella. www.roelantmeijer.nl



Tussen preekstoel en barricaden

Soms bid ik voor het bodemleven.

Als ik in de kerk tijdens de voorbeden bid voor de schepping en dan ook dieren noem, probeer ik onze aandacht niet alleen te richten op de 'grote' dieren (giraf, tijger, pinguïn, buizerd, krokodil...) maar ook op die talloze, talloze, talloze insecten en spinnetjes en wormen en amoeben en micro-organismen die onder onze voeten leven. Sinds ik vorig jaar een cursus moestuinieren volgde, ben ik gefascineerd geraakt door bodemleven. In de dorpsmoestuin verheugen we ons met kinderlijk enthousiasme: 'Hier, moet je zien wat een dikke wurm!'

Een van de mooiste dingen vind ik dat we eigenlijk nog nauwelijks weten hoe bodemleven 'werkt'. Eigenlijk net zoals we nog maar een fractie weten van wat er in het enorm grote heelal gebeurt, zo is het ook met het minuscuul kleine. En net zoals de dampkring is de bodem in het grote geheel maar een heel dun laagje. Toch hebben we aan beiden te danken dat de aarde een plek is waar leven mogelijk is.

Ik ben ook onder de indruk van de aantallen. In 1 gram bodem kunnen met gemak 1 miljard bacteriën leven. En dan denken wij mensen dat we met 8 miljard aardebewoners met veel zijn...

Nog zo iets moois: met speciale geluidsapparatuur schijn je de geluiden van al die miljarden organismen te kunnen opvangen. Net zoals met vogelzang heeft iedere soort haar eigen geluid. Zoek zelf maar eens op YouTube op 'sounding soil' en verwonder je over het geluid van al die kruipende herrieschoppers! Dan wordt ook meteen duidelijk wat veel traditionele boeren intuïtief al eeuwen weten: hoe belangrijk een gezonde bodem is. Er staan namelijk ook opnamen op YouTube van een 'dode' bodem, dat wil zeggen dat er geen bodemleven meer is. Angstaanjagend stil.

Lieke Weima is predikant in de protestantse gemeente Scharnegoutum-Loënga. Ze is actief in de klimaatbeweging, o.a. bij Christian Climate Action en FossielvrijNL. Daarnaast zit ze in de redactie van Stad Gods.

Wat speelt er in de Spil

Marianne Groen is coördinator van De Spil, een oecumenische gemeenschap die al 30 jaar retraites 'tussen herberg en klooster' faciliteert. In 2023 begon De Spil een retraitecentrum in Hilversum op de plek wat voorheen Casella was. In deze jaargang volgen we hun ontwikkelingen.



Hoe gaat met De Spil op de Monnikenberg?

Deze prachtige foto is door Milou de With gemaakt: Marie-Madeleine, Maria en Mariella gaan op weg naar het nieuwe Casella in Utrecht. Zij verlaten op 30 september 2023 hun klooster en worden door Maarten, Milou en mij uitgezwaaid. Deze foto staat nu in onze huiskamer op de Monnikenberg. Het herinnert ons aan het buitengewoon mooie gebaar van de zusters, dat wij nu op hun prachtige plek dit werk mogen voortzetten. Gelukkig gaat dat goed. Het stilteweekend, speciaal voor jonge mensen, is volgeboekt.

De link naar Broeder zon is op de Monnikenberg eenvoudig. In het ontwerp van het klooster en de kapel is het Broeder



zon die ons steeds verrast. 'Als het licht aangaat wordt alles anders', zei een retraitegast eens. En zo is dat. Vooral in de huiskamer die met haar raampartijen zicht geeft op het water. Maar ook in onze kapel, waar we de zichtlijn hebben veranderd. De kale bomen zijn op een bewolkte dag saai en somber. Maar als de zonnestralen door het wolkendek breken, tonen ook kale bomen hun mysterieuze schoonheid. Geel, bruin, oranje prachtig weerspiegeld in het water. We kijken in Gods eerste boek, zoals Calvijn ooit aangaf, de Schepping. En alle gasten zijn verrukt over onze nieuwe plek in het natuurreservaat.

Marianne Groen
Coördinator De Spil
www.retraitecentrum.nl



In gesprek met Martin Snaterse

Nikki Mousset en Suraya Somers

Foto: Roelant Meijer

Aan de hand van citaten van Augustinus gaat Stad Gods het gesprek aan met mensen uit de kring rondom de zusters en daarbuiten. We vragen daarbij om een reactie op de citaten. Het resultaat is meer een gesprek dan een interview, een gesprek dat zelfs een persoonlijke belijdenis mag worden. In dit nummer gaan we in gesprek met Martin Snaterse.

‘Ik ben predikant van de protestantse gemeente Hoogland-Amersfoort Noord. Een klein dorpje onder de rook van Amersfoort. Ik zeg altijd dat ik een dorpsdominee in de stad ben. Tevens ben ik voorzitter van De Spil, het retraitecentrum dat sinds september de Monikkenberg in Hilversum in gebruik heeft mogen nemen.’

Citaat 1: Het is geen voordeel om in de buurt van het licht te zijn als de ogen gesloten zijn.

‘Ik houd zo van de taal van Augustinus. Hij lokt me uit de tent om na te denken, want waar zit het voordeel zoals hij schrijft, dan wél in? Augustinus gebruikt voorzichtige taal. Je hoeft alleen maar in de buurt te zijn van het licht, je hoeft

niet zelf het licht te worden. Het roept een verlangen op. Dit doet me denken aan een periode, nog niet zo heel lang geleden. Ik liep te worstelen met een aantal vragen. Een goede vriend hoorde me daarover en zei: ‘Ga jij de komende weken maar eens elke ochtend vroeg opstaan en de zonsopgang zien.’ Ik dacht: ‘de zon komt elke morgen weer op, maar als ik er niet bij ben om het te zien, dan gaat het aan mij voorbij.’ Misschien is dat ook wel precies wat Gods liefde doet. Die is er, maar ik realiseer me dat niet altijd. Ik leef er doorgaans aan voorbij. Dus dat betekent dat ik af en toe momenten zal moeten creëren om innerlijk wakker te worden. Je kunt het zien als een slapende houding. Je doet gewoon je ding, maar je bent niet alert. Zo’n zinnetje van Augustinus helpt me dan om wakker te worden en te beseffen; wat doe ik hier en wat doet God in mijn en in ons leven? Augustinus haalt mij uit mijzelf en maakt me met zijn woorden los van mijn eigen beslommeringen. Ik hoef God niet toe te laten in mijn leven, hij is er altijd al. Alleen moet ik innerlijke ogen ervoor openen, hem zien.’

Citaat 2: Als liefde in je groeit, groeit schoonheid. Want liefde is de schoonheid van de ziel.

‘Die liefde is er wel, maar laat ik het ook in mijzelf groeien? Ik heb wel eens een meningsverschil met iemand en als ik diegene dan in dat licht van die liefde voorstel, dan verandert er wat bij mij. Het verschil van mening wordt niet direct minder, maar er ontstaat wel een begrip. Een gevoel van nederigheid. Dat betekent niet dat je minder óver jezelf denkt, maar dat je minder áán jezelf denkt. Als God iets is, dan is hij of zij een ruimtemaker. Ruimte van liefde voor jezelf maar ook voor de ander.

Bewust stilstaan bij de schoonheid van de schepping, doet beseffen hoe kostbaar die is. De verbazing over de veelkleurigheid van bloemen of het verschil tussen een kemplaan en een tureluur. Het zien en waarderen van de eigenheid. Maar tegelijkertijd roept die liefde ook verdriet op. Wat zijn we in vredesnaam aan het doen met die schepping? Dat zou ik willen wegdrukken, maar ik ontdekte dat schoonheid niet alleen maar perfectie is. Het zijn ook de rafelranden en de pijn die er mogen zijn.

Ik hoef God niet toe te laten in mijn leven, hij is er altijd al. Alleen moet ik innerlijke ogen ervoor openen, hem zien

De aarde schreeuwt het uit: zien jullie wel wat er gebeurt? En als ik me daarvoor afsluit, en alleen naar de mooie dingen wil kijken, dan heb ik niet begrepen dat het hart van God huilt. Mij helpt het om per dag te leven, waarnemen wat er is en daar de schoonheid van inzien, maar ook verdriet toe te laten als dat er is.’

Citaat 3: God heeft je de hele wereld geschonken. Bemint dus degene die haar voor jou gemaakt heeft. En er is nog meer dat Hij je wil geven, namelijk Zichzelf.

‘God heeft als het ware zijn handtekening gezet. Hij heeft alles gemaakt. Augustinus wijst ons er in dit citaat op dat God ons dingen geeft waarmee Hij verlangen wil oproepen,

maar dat we ons niet moeten verkijken op de buitenkant daarvan. Het gaat hem niet om de dingen. Het gaat om Zichzelf. Wil je Hem leren kennen? Wil je Hem zien in alle dingen?

In het Zonnelied heeft Franciscus het over Zuster maan en Moeder zon. Hij benoemt de dingen die zichtbaar zijn, maar hij prijst God. Wij koppelen God vaak aan geluk en aan lekker in je vel zitten. Er zijn ook perioden dat het minder gaat. Is God dan weg? Of wil Hij iets anders laten zien? Ik heb wel

Schoonheid is niet alleen maar perfectie. Het zijn ook de rafelranden en de pijn die er mogen zijn

geleerd om niet te gauw te zeggen dat God me in de steek heeft gelaten. Soms geeft Hij geen antwoord. Zwijgen is niet het afkeren van God naar ons toe, maar het oproepen van verlangen. Iemand heeft eens gezegd: ‘God voedt zijn kinderen met honger naar hem.’

Het gaat altijd ook over mijzelf. Wat doe ik er zelf aan? Om weer terug te komen bij het eerste citaat: ben ik wel beschikbaar als de zon opgaat? Als ik niet ga kijken, dan zie ik het niet.’

Is er nog iets dat je mee wilt geven?

‘Zoek God. Geef jouw verlangen naar de Eeuwige ruimte. Op één van de ramen in De Monnikenberg, waar De Spil nu huist, staat net als bij Casella: ‘verlangen bidt altijd.’’



Bidden met je ogen open

Rachelle van Andel

Kijk maar. Wat zie je?

Lichtvervuiling: een onaangenaam woord.

Het betekent dat wij in Nederland steeds minder sterren zien in de stedelijke omgeving. En niet alleen dat, kunstlicht verstoort ook het natuurlijke ritme van mensen, dieren en planten. Provincies voeren vandaag de dag beleid om de donkerte te helpen beschermen.

Toch moet ik eerlijk bekennen dat ik af en toe ook wel geniet van lichtvervuiling. Met name van licht dat je verrast en op een ander spoor zet.

Hier zie je de bibliotheek Utrecht op de Neude. De neonletters leiden je niet naar een kermisattractie, maar openen een wereld vol boeken. Hemellichamen van boeken waar je in kunt verdwijnen en nieuwe werelden ontdekken. Werelden die weids zijn en om aandacht vragen, maar het moeten opnemen tegen de algoritmes van onze sociale media.

Toch denk ik dat niemand om de bibliotheek heen kan. Misschien kunnen we ons juist door de verleiding van zoveel licht overgeven aan de boekenhemel en opnieuw maan en sterren leren onderscheiden.

Rachelle van Andel is predikant van Vrijburg Amsterdam. Voorheen werkte ze als studentenpastor in Eindhoven en Maastricht. Ze liep stage in klooster Casella.

Ondersteun Villa Vrede

door Jaap Meeuwsen



We bellen voor hem. Hij kan terecht in de nachtopvang, voor een paar nachten. Zijn levenloze verkreukelde gezicht ontspant. Hij lacht, mist een paar tanden. Het warme eten en drinken en het vooruitzicht op een bed maakt hem losser en spraakzaam. Hij is al lang in Nederland, zonder papieren. Lang kon hij werken in restaurants, maar zijn knieën hielden het niet vol. Hij kon niet meer, raakte zijn baan en daarna zijn kamer kwijt. Geen sociale verkeringen, geen ziektekostenverzekering.

Nu leeft hij van dag tot dag. Hoezeer blijkt als hij rondwandelt buiten in de tuin, in de sneeuw. Als een spelend kind maakt hij een sneeuwpop. Voor even zijn alle zorgen weg.

Hij is nu vijf dagen buiten. Hij ruikt sterk, dezelfde kleren, geen douche, geen warm eten. Hij praat zacht, maar goed Nederlands, met een zangerig accent. Een bord warm eten wil hij wel. Het vriest buiten. Pfff, hij kan toch zo niet weer de straat op.

Villa Vrede is een inloopen activiteitscentrum in Utrecht voor mensen zonder verblijfspapieren, z.g. illegalen. In Nederland zijn duizenden mensen zonder papieren, die veelal een marginaal bestaan hebben. Villa Vrede is een veilige plek, waar ze zichzelf mogen zijn en een zinvolle dagbesteding krijgen. Wij geven Nederlandse les, cursussen en activiteiten. Per jaar ontvangen we zo'n 100 nieuwe bezoekers, uit 24 verschillende landen. Villa Vrede is vijf dagen in de week open.

*Maak uw gift over op:
NL76 INGB 0003824429
ten name van
Zusters Augustinessen
o.v.v. Villa Vrede*

Gevonden voorwerp

Marie Hansen-Couturier



Dit keer in 'Gevonden voorwerp' een voorwerp uit het Utrechtse, nu de zusters zijn verhuisd. Het voorwerp van deze keer is de poster van de zwart-witte vredesduif met de tekst 'Peace Now', bedacht door Marije Lieuwens en ontworpen door Max Kisman. Het gepolariseerde zwart-wit-denken verwordt tot vredesduif op deze poster. De poster is te vinden tegen het raam van de gebedsruimte van de zusters. Marie Madeleine vertelt: 'Ik vind het mooi dat het zwart-wit-denken verandert in een vredesduif. Maar ook het takje spreekt aan, dat ontspruit aan 'nu'. Het kan!'

Op de koffie met Sandra van der Zon

Tekst en foto: Anja den Bok

Sandra maakte voor het eerst kennis met de zusters toen ze 44 jaar was. Net op tijd om met de zusters mee te kunnen leven en te ervaren of het gemeenschapsleven bij haar zou passen. Een jaar later zou ze te oud zijn geweest. 'Ik hou veel van de zusters. Als ik binnenkom voeg ik gewoon in. Even kletsen en dan ga ik mijn eigen ding doen, zoals een viering voorbereiden, eten koken of het doen van klusjes in huis.' Vooral de verstillings- en verdieping die horen bij het gemeenschapsleven trekken haar aan. 'Ik ben er eerst een week geweest, toen een maand en daarna nog een maand. Maar uiteindelijk heb ik toch besloten om niet in te treden.' Haar onregelmatige werk in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking bleek niet te combineren met het leven in de gemeenschap. Sandra moest kiezen: stoppen met haar baan of afzien van een leven met de zusters. 'Ook werken in de zorg is mijn roeping. Dat wilde ik niet laten vallen.'

24 Maar het contact is gebleven. Maandelijks bezoekt Sandra de gemeenschap om een paar dagen samen te leven. Zo voelt het goed. 'Het mooie van steeds terugkomen is dat je ergens thuiskomt.'

